

Giver Dvæggholdet i Forhold til Agerbruget Fordeel eller Tab?

Undersøgt af

H. Nathhorst.

(Efter det Svenske).

Et af de Spørgsmaal, paa hvis Løsning en sand eller falsk Opfattelse af Landhuusholdningens to Hovedgrene — Agerbrug og Dvægavl — beroer, er dette: Giver Dvæggholdet i Forhold til Agerbruget Fordeel eller Tab? Noget nøiagtig Løsning af dette Spørgsmaal findes saameget mindre, som man endnu ei er bleven enig om Maaden at bestemme Prisen paa for de Producter, som disse Grene yde hinanden. Af alle de Beregningsmaader, som i Almindelighed ere blevene fulgte for at løse dette Spørgsmaal, har ikke en Eneste ret vurderet Dvægavlen; men alle ere blevene opstillede til Gunst for Agerbruget. En naturlig Følge heraf har været, at ved alle nøiagtigere Beregninger over Agerbrug og Dvægghold, har dette altid tilsyneladende givet Tab, hvorved den Tro har gjort sig gjældende, at Dvægavlen var: „et fra Agerbruget uadskilleligt Dnde.“ Denne Tro opstilledes som en afgjort Sætning af en af Tydsfflands meest udmærkede Landbrugere, den saakaldte „practiske“ Koppe, der tilligemed Bloch videre har udviflet denne Sætning derhen, at ligesom der lides det mindste Tab af den Besætning, som hovedsageligen underholdes med

den „billige Halm“, — og da Diemedet med Besætningen er at forvandle Halmen tilligemed Græsningen til Penge, og da man ei kan sige at en Besætning giver „nogen Fordeel“, — saa bør Kornproductionen ei indskrænkes for Foderproductionens Skyld, og Besætningen ei gives formeget Kraftfoder (det er Hø, Korn og Rodfrugter), da den ikke kan betale et saa dyrt Foder. Følgen af dette Princip, consequent gennemført, blev at Besætningen indskrænkedes saameget som muligt og hovedsageligen fodredes med Halm, og at Gjødningsproductionen blev saa ubetydelig som muligt blot uden heelt og holdent at udsuge Agerjorden. Saaledes have Mange baaret sig ad og bære sig ad endnu, i det „man ikke har Raad“ til at have velfodrede Kreaturer og velgjødede Marker. Resultaterne — en ringe Indtægt af hele Avlsbruget — stadfæstede Mængden i dens Bildfarelse langt fra at aabne den Dinene; thi man havde alt faaet den Idee at Besætningen gav Tab, og at Sædproductionen var altsfor ringe til at kunne taale en Indskrænkning for Foderavlingens Skyld, da man dog af hiin fik nogen Fordeel, af denne ingen. At man i det Store har oekonomiseret paa denne Maade, derom vidne saavel Sverrigs som Tydsflands Dvægracer; de bære et tydeligt Stempel af en gennem flere Generationer fortsat Halmfodring; derom vidner ogsaa den almindelige Klage over magre Agermarker og den knappe Gjødningsmasse. Heri ligger for en stor Deel Aarsagen til det Indbringende i de bedre fodrede engelske og Schweitser-Racer, og i Englands Faareracer; herfra hidrøre fremdeles for en stor

Deel Sædearternes Udartning og de høie Priser, som Frøhandlerne vedblive at faae for bedre Sæd og Frø-Arter, — og fra disse Erfaringer hidledes slutteligen Mængden af de Beresbrug, som i et mangeaarigt Om-løb kun optage en ringe Foderproduction paa høist 1 af Markens Areal.

Men andre Anstuelser begynde dog alt at gjøre sig gjældende. Ved Riedesels bekjendte Forsøg fandt man at det i enhver Henseende var mindst oekonomisk at sultføde sine Kreature, og Weckherlin, som bereiste England og der saae de Fordele, som en stor Foderproduction medfører, har i sit Skrift: „Englische Landwirthschaft“ ivret for et bedre System og imod det Ovenanførte, samt viist at man af det hele Avlsbrug har mere Fordeel naar man indstrænker Kornproductionen saameget at man kan avle tilstræffeligt Foder, for at kunne faae en god Gjødning til de Marker, der skulle bære Sæd. Med Rette ansaaes Weckherlins Bærk som det bedste, der siden Thærts Tid er overleveret den tydske Præse. Men hverken Riedesel eller Weckherlin har dog besvaret det vigtige Spørgsmaal om Besætningen i Forhold til Agerbruget giver Fordeel eller Tab. Besætningen ansees ofte endnu for en blot med Tab forbundet Green — for et uundværligt Onde.

Feilen heri ligger i den Beregningsmaade, som man har opstillet mellem Ageren og Besætningen. — Da Hensigten med denne Afhandling er at vise det Feilagtige i disse Beregningsmaader og at følge den Vej, paa hvilken man finder det eneste rette Fundament

for Bestemmelsen af Agerens og Besætningens Forhold til hinanden, beder jeg, at man med nogen Critik vil undersøge de Beregningsmaader man pleier at opstille ved disse Grene.

De Producter, som Marken afgiver til Besætningen, ere Halm og Kraftfoder, hvilket sidste for Nemhedens Skyld antages at være Hø; — og de Producter, som Marken modtager af Besætningen, ere Gjødning og Trækraft. Denne Sidste udgjør dog ikke Formålet for denne Undersøgelse, hvorfor den udelades. De Priser, til hvilke Foder og Gjødning beregnes, ere følgende:

a) Foder og Gjødning beregnes efter hvad det kan sælges for.

Denne Beregningsmaade er den meest almindelige i Tydskland og den, som forfægtes af de bedste Forfattere som den eneste sande, der ikke giver falske Resultater — og som den eneste Maade, paa hvilken man ikke begunstiger den Ene paa den Andens Beføstning. Ved at undersøge denne Beregningsmaade finder man dog, at den ei svarer til den Tillid, man viser den, og det af følgende Grunde.

1) Mellem Salgsprisen paa Foder og Gjødning finder intet analogt Forhold Sted: Af alle Landmandens Producter er intet underkastet saa forskjellige Priser som Foderet, hvilket paa Grund af sit store Volumen ei kan blive nogen almindelig Handelsartikel. I de Aar hvor Foderet er dyrest er Prisen paa Gjødning dog den samme som i Aar med lave Foderpriser. Man finder endvidere, at

paa de Steder, hvor Foderet er dyrest, faaes altid Gjødningen til den billigste Priis. Saaledes er Forholdet ved store Stæder, Poststationer o. s. v. Desuden er Prisen paa Foder altid saa hoi, at en betænkksom Landmand ei kan faae en tilsvarende Indtægt af det naar han opfodrer det; thi ellers blev Fodret ei solgt. Prisen paa Gjødning er igjen altid under dens egentlige Værdi, thi ellers kunde den ei med Fordeel kjøbes og anvendes. — Dette vil med andre Ord sige: For at Gjødning kunde faaes tilkjøbs, maatte den altid sælges under dens egentlige Værdi; og for at Foder kan blive tilfals maa det altid betales over dets Værdi. Blot af disse Grunde kan Handelsprisen ei tages til Grundvold for Beregninger i en almindelig Landhuusholdning. Selve Transportomkostningerne gjøre nemlig ogsaa en Forskiel i disse Priser derved at i Prisen paa Foder denne Udgift er indbefattet, medens Prisen paa Gjødning altid er udenfor dette Tillæg.

2) Der findes Steder, hvor der med Undtagelse af Misvæxtaar sjelden existerer nogen Priis paa Foder, og aldrig paa Gjødning. Saaledes er Forholdet f. Ex. i det indre Sverrig og i Egne, hvor der ikke gives store Stæder eller Setransporter. Hvorledes skulde her en gangbar Priis kunne bestemmes? Og at ville, i Nar hvor der var Trang paa Foder, gjøre Beregninger efter de da gjældende Priser, var aldeles urigtigt, da det, om end Besætningen ei kunde betale en saa hoi Foderpriis, dog ei vilde være oekonomisk at sælge sine Creature til lav Priis, for at faae sit Foder stærkt betalt og siden igjen

til høi Priis indkjøbe sin Besætning — forudsat at det for Markens Skyld lod sig udføre, hvilket dog ikke er Tilfældet. Man havde ved at sælge sit Foder forringet sit Agerbrug, som maatte undvære et heelt Aars Gjødning, langt mere end hele Foderets Værdi. Hvorledes kunde der ogsaa blive Spørgsmaal om slikt Salg, hvor der ikke samtidig lod sig iværksætte noget Indkjøb af Gjødning? For at finde den gangbare Priis paa denne, maatte man ogsaa, naar man vilde være consequent, søge at faae at vide, til hvilken Priis den var at faae hos de Omkringboende, ligemeget om denne Priis ogsaa var unaturlig høi, og siden debitere Markens og Besætningen for disse Producter til de meest urigtige Priser. Derfor, at ville lægge den Priis, som hine Producter kunne sælges og kjøbes for, til Grund for en sliq Beregning, er paa utallige Steder ei engang at iværksætte eller vilde lede til de feilagtigste Resultater.

3) Indkjøbsprisen paa Foder er derfor altfor høi, til at kunne benyttes ved den Beregning, hvorom her er Tale. At det forholder sig saaledes er lettest beviist derved, at endnu ingen Landmand har fundet det oekonomisk at kjøbe Foder naar han kunde undvære det til Anvendelse paa Besætningen. At beregne Foderet til den Priis er ganske det samme som at sætte sig i den haarde Stilling altsammen at behøve at kjøbe sit Foder.

Indkjøb af Foder for Kostalden kan alene med Fordeel lade sig udføre i større Stæder eller i deres Nærhed, hvor Høet mindre lider under Transporten

end Melken og hvor en høiere Priis paa denne erflatter hvad der er formeget for hiint. Forholdet i Stæderne lader sig ikke tillempe paa Jordbruget, hvor Landmanden ikke faaer sine Producter saa høit betalte, hvilket er nødvendigt, om Besætningen skal kunne betale Foderet saa dyrt, og Gjødningen kunne sælges til en saa lav Priis.

Imod denne Beregningsmaade kan endvidere anføres, at det er Andres Mangel paa eller Forraad af Foder, som bestemmer min Fordeel eller mit Tab af Besætningen; thi sæt at der paa en Gaard netop blev holdt en tilstrækkelig stor Besætning for at yde Agrene den nødvendige Gjødning, og at denne Besætning under gode Høpriser gav en Gevinst af visse Rigsdaler pr. Stk., saa fremkom atter det besynderlige Forhold, at om de Omkringboende lede Mangel paa Foder og derfor maatte betale det høit, saa vilde jeg ved at antage den Priis, som de maatte give, sætte min Besætning i den samme uheldige Forsatning, som om jeg selv behøvede at købe Foder, uagtet jeg havde ligemeget deraf og til samme Productionspris som i andre Aar. Ved denne Beregning vilde altsaa Besætningen i et slikt Aar tilsyneladende give Tab, tilsyneladende fordi Indtægten af den var den samme som før og dens Underholdning ei dyrere.

Følgen af denne Beregningsmethode bliver altsaa, at man kommer til urigtige Resultater: At Besætningen maa betale Foderet dyrere end endnu nogen Landmand har fundet at det var økonomisk rigtigt at give for det, og at Gjødningen vurderes til en lavere Priis

end dens egentlige Værdi, eller den Pris, som en Landmand, der alt er i Besiddelse af en tilstrækkelig Gjødningsmasse, dog finder at det kan betale sig at give for den.

Af de anførte Grunde turde derfor uden Overielse denne Beregningsmaade ansees som uanvendelig for at løse Spørgsmaalet, om Besætningen giver Fordeel eller Tab.

b) Foder og Gjødning beregnes til den Værdi, som de, anvendte i samme Avlsbrug, have viist at besidde.

Denne Maade, at gjøre sin Beregning paa har meget Skin af Grundighed og af at være videnskabelig; men den er i Praxis den meest udførlige og leder mindst af Alle til noget Resultat. — De Bemærkninger, som her kunne gjøres ere:

1) Først gjennem 10 Aars Erfaring kan man faae at vide hvilken Værdi Foder og Gjødning have viist sig at besidde i et Landbrug; thi kun gjennem et saa stort Middeltal kan man være sikker paa ikke at regne for høit eller for lavt. Allerede dette er en stor Mangel, som gjør denne Methode upractisk, da jeg først om 10 Aar kan komme til Kundskab om hvad jeg ønskede at vide idag.

2) Nogen kun for en enkelt Gaard i Almindelighed antagelig Middelpriis paa Foder lader sig ei udfinde. Thi naturligviis bliver ei den Indtægt, som Dvægbesætningen giver, aldeles den samme for hvert Rispond Hø, som Schæferiet erholder, og Fedestudene kunde maafee give en fra begge

disse forskjellig Indtægt. Tillige maa man erindre, at det muligen ei gaaer an, blot at holde den Slags Besætning, som betaler Foderet bedst; var dette f. Ex. Tilfældet med Faar kunde man dog ikke aldeles udelukke Dvægbesætningen, og det samme vilde være Tilfældet om man holdt Stude. Ja man behøver blot at tænke sig en Gaard med høitliggende Græsgange og side Enge, som give grovt Stærhø, saa at man for hines Skyld er nødsaget til at holde Faar, paa Grund af disse Dyr og for Huusholdningen Køer. Om nu alle 3 Besætninger foruden Stærhøet fik et andet Slags Hø, men alle 3 det samme, saa fik man rimeligviis en forskjellig Værdi ud fra dem alle. Efter 10 Aars Forløb gaaer det ei an, at antage Fodret til den samme Priis for de forskjellige Dele af Besætningen, da de betale Foderet forskjelligt, og det var aldeles stridende mod denne Fremgangsmaade og vildledende at fastsætte en almindelig Foderpriis, da derved en tilsyneladende Gevinst eller Tab af den ene eller anden Deel af Besætningen blev Tilfældet. For at være aldeles noiagtig, skulde den samme Slags Hø, anvendt til de forskjellige Besætninger, debiteres til forskjellige Priiser.

3) At bestemme Gjødningens Værdi efter dens Virkninger bliver, om ikke umuligt, dog meget usikkert. Videnskabeligt lader Gjødningens Virkninger sig ikke positivt bestemme, hvilket utallige Skrifter over Landbrugsstatikken noksom udvise. Og i Praxis igjen viser dens Virkninger sig aldeles at afhænge af Localiteterne, og paa een og samme Gaard kunde dens Virkninger igjen vise sig

meget forskellige paa hver enkelt Mark. I Almindelighed fik man altsaa paa samme Gaard aldeles forskellige Resultater af Gjødningens Virkninger og folgelig forskellige Priser paa Gjødningen estersom den anvendtes paa de forskellige Marker; af en kunde maaftee kun faaes et Par og af en anden 5 à 6 Afgrøder.

Slige Hindringer møde ved denne Beregningsmaade; men om man end antog at de alle vare lykkelig ryddede tilside, hvad blev saa Resultatet af denne Priisbestemmelse?

Med Hensyn til Besætningen, da skulde den, estersom Prisen paa Foderet var den samme, som den Indtægt man havde af Besætningen, under **almindelige** Forhold hverken give Fordeel eller Tab, da slikt alt var opslugt af Foderets Priis. — Men atter i gode Foderaar, naar Producterne af Besætningen faldt under deres Middelpriis, kunde Besætningen give et tilsyneladende Tab; medens der ved en høiere Priis paa disse Producter vilde komme til at opnaaes en tilsyneladende Fordeel. Herved opstod der ligesaa ofte Fordeel som Tab, og i Gjennemsnit — ingen af Delene, kun at Foderet var kjøbt dyrt, og Gjødningen solgt dyrt.

Med Hensyn til Marken er Forholdet i de fleste Tilfælde saaledes, at om den aldeles ikke blev gjødet kunde man muligviis nok faae Producter af den, men ingen Gevinst; Gjødningens Værdi er derfor ofte lig med Gevinsten af Marken og udgjør dennes Underholdning, dens Foder i figurlig Forstand. Men

eftersom Gjødningens Værdi skulde bestemme dens Pris, saa vilde Marken, som skulde betale en saa dyr Gjødning, i Aar hvor der kun var en middelmaadig Afgrøde, hverken give Fordeel eller Tab, og ellers ligesaa ofte det ene som det andet.

Paa denne Maade fik man hverken Fordeel eller Tab af Marken og Besætningen, thi al Fordeel af Marken opslugtes af Gjødningsprisen, og al Fordeel af Besætningen af Foderets Dyrhed. Noget mindre anvendelig Methode kan vanskelig gives, den besidder meget Skik af videnskabelig Grundighed, hvilken den dog mangler, og kan aldrig føre til det attraaede Maal.

c) Halm og Gjødning antages at svare til hinanden i Værdi og optages ikke i Beregningen, derimod debiteres Besætningen for Kraftfoderet.

Simpelhed er denne Beregningsmaades Fortjeneste; dens Feil ere:

1) At et ubestemt Quantum Halm skal ansees for at være ligesaameget værd som et ubestemt Quantum Gjødning. Her kan intet Hensyn tages til om Halm anvendes flittigt til Strøelse eller ikke, og i et Aar med en rig Host af Vintersæd, men en kun ringe Afgrøde af Kraftfoder, ansees Halmen, som for størstedelen bliver opfodret, og hvoraf derfor mere bliver forbrugt, lige i Værdi med et mindre og ringere Quantum af Gjødning; medens atter i et Aar med rige Afgrøder af Kraftfoder men mindre Halm (i hvilket Tilfælde der relativt kun bliver strøet

og opfodret lidet Halm), dette mindre Halmquantum maa ansees for at være ligesaameget værd som en bedre og relativt større Mængde Gjødning. Heri ligger unægtelig mere Consequents end Beregning.

- 2) Gjødningens Værdi sættes altfor lav ved denne Beregning; thi Markens hele Underholdning skulde da ydes af Halmen, uagtet det er enhver Landmand noksom bekendt at den langtfra er tilstrækkelig dertil. Var det Tilfældet behøvedes ingen yderligere Foderproduction, selve Trevangsbruget vilde da florere uden Enge og til Markens Behov blot afstaae den frembragte Halm.

Uagtet denne Beregningsmaade er ubrugelig, er den dog lærerig: den er først antagen af Koppe og lærer os derfor at kjende den Vei, paa hvilken han er kommen til sine Anskuelser at Besætningen aldrig kan give Fordeel; thi efter denne Methode er det rigtignok umuligt. Det er netop ifølge denne Beregningsmethode, at han har opstillet som Regel, at kun hvor Besætningen væsentligen fodres med Halm, bliver Gaarden drevet økonomisk, da den yder Halmen — ligegyldig hvor meget — som et Bederslag for Gjødningen. Saaledes kan en eneste falsk Grundsætning lettelig give et skjævt Begreb om Landbrugets ene Halvdeel — Besætningen. —

Disse tre Beregningsmaader ere de eneste, der egentlig ere traadte frem med Fordring paa at være hensigtsmæssige, og som af større Autoriteter ere blevne anseete som rigtige. Et Par andre ere endnu tilbage at omtale, uagtet de uden nogen synderlig Critik synes at

være altfor mangelfulde til at kunne lede til noget sandt Resultat. Disse ere:

d) En vis lavere Priis sættes saavel paa Foder som paa Gjødning. Ligesom denne Priisbestemmelse mangler ethvert egentligt Fundament og Prisen er aldeles vilkaarlig, kan den hverken fra et videnskabeligt eller practisk Synspunkt antages.

e) Besætningen debiteres for alt Foder, men krediteres ikke for Gjødningen. Paa denne Maade sættes Ageren ved et eneste Pennestrog i den lykkelige Stilling, at den kan sælge alle sine Producter og ikke opoffre Noget, ei engang Gjødningen, for at blive holdt i Kraft til at kunne frembringe Noget, eftersom Gjødningen faaes for Intet. Følgen heraf bliver at Besætningen paa sin egen Beføstning maa føde Ageren, hvoraf der altid vil fremkomme et stort Tab for hiin.

Af alle almindelig bekjendte Beregningsmaader gives der saaledes ingen, som kan antages for paalidelig, medens de derimod have bidraget til at give falske Resultater og Anskuelser over det, de skulle opklare. Jeg beder derfor om korteligen at maatte anføre Grunden til den Beregningsmaade mellem Ager og Eng, som jeg vil tillade mig at opstille som den rigtige.

Den største Fordeel af Agerbruget og Besætningen opnaaes unægtelig, naar det første erholder den til sin Underholdning nødvendige Gjødning og den anden det nødvendige Foder til den billigste Priis, ligegyldigt om de faae det fra hinanden eller paa en anden Maade. Da nu Landmanden under sædvanlige Forhold

anseer Marken for Hovedsagen — og da i Almindelighed Besætningen retter sig efter Marken og ikke omvendt, maa man see hvorledes denne kan faae sin Gjødning til den billigste Priis.

Der findes Steder, hvor det ikke er nødvendigt at gjøde Agermarken for at faae rige Afgrøder. Men desværre! saadanne Jorder findes ikke i vort Land og de ville med Tiden gaae over til dem, paa hvilke engang Gjødningen maa erstatte Marken hvad Planterne have berøvet den. Naar man tænker sig denne Overgang, vil man deraf lettest indsee hvilke Stoffer der yde den billigste Gjødning. Saalænge de første Forhold varede ved og Gjødningen kunde undværes, folgtes alle Markens Producter til gangbar Priis og for deres Underhold medens de vore opoffredes Intet. — Nu indtræder Nødvendigheden af at erstatte Marken en Deel af hvad man ved Afgrøderne har berøvet den. Det billigste vegetabiliske Product som frembyder sig er og bliver altid Halmen, som nu i Form af Kompost eller i naturlig Tilstand nedploies. Dersom Marken paa denne Maade kunde i en given Tid vedligeholdes i Kraft til at frembære Noget, saa blev Sæden, og om Ageren ogsaa frembragte Hø, tillige dette solgt. Den Beregningsmaade, som ansøres under e, sætter Marken under almindelige Forhold i det først nævnte, og den under c i det sidstnævnte Tilfælde. Men snart vil Halmen ei kunne give Marken den nødvendige Kraft, hvorfor man maa gribe til at dyrke Planter til grøn Gjødning, som i Forening med Halmen skulde forsyne Marken med den fornødne Gjødning. Først

naar grønne Afgrøder anvendes som Gjødning opstaaer Gjødningsproduction paa særskilte Marker, thi Halmen faaes som et Biproduct ved Frembringelsen af Sæden. Spørgsmaalet er nu: Til hvor høi en Priis bor Marken betale denne Gjødning? og Svaret maa blive: Til Productionsprisen eller den Priis, som den koster Marken. Den bestemmes efter Omkostningerne ved Dyrkingen og Udsæden til den grønne Gjødning. Det er ligegyldigt om der for disse Marker beregnes Landrente eller ikke, da den i det første Tilfælde skal debiteres Agerbrugscontoen, og i det andet Tilfælde fordeles paa alle Markerne. Beregningen bliver derfor saalænge endnu ingen Besætning anskaffes ligesaa simpel som bestemt, og de Udgifter, som Markerne med den grønne Gjødning medføre, opføres paa Agerens Debet. Halmen derimod sættes ikke til nogen Priis da dens Frembringelse ei foraarsager nogen særskilt Beskostning. Paa denne Maade fik Marken Gjødning uden Creature for den billigste Priis, eftersom Indkjøb af Gjødning ikke kan føres ind i Beregningen for et heelt Lands Agerbrug.

Om man nu antog, at Agerbruget paa denne Maade fortsattes i nogle Aar uden nogen egentlig Besætning, vilde Erfaringen dog snart vise, at man i Længden ei kunde undvære Affaldet fra Creaturene, og der vilde da opstaae Spørgsmaal om det ei var mere oekonomisk at opfodre de grønne Afgrøder. Naar nu et passende Antal Creature anskaffedes for at forvandle de Vegetabilier, som antages nødvendige for at holde Marken i Kraft, til Gjødning, og naar saa

disse Vegetabilier opfodres i Stalden, og Affaldet fra denne paafores Marken, saa bliver Spørgsmaalet: Til hvilken Priis bør Marken betale den Gjødning, som den faaer fra Besætningen, og denne det Foder, som anvendes paa den?

Svaret bliver da:

Bed ethvert Landbrug bør Ageren debiteres for de Omkostninger, der ere forbundne med Productionen af de Afgrøder, som frembringes og anvendes for at vedligeholde dens Kraft; thi dette Underhold hverken kan eller bør Besætningen betale, samt for de Omkostninger, der opstaae ved at forvandle de grønne Afgrøder til Hø og transportere dem fra Marken, hvilket bliver Prisen paa Høet. Paa Halmen, som i ethvert Tilfælde maatte tørres og føres hjem, kan der ikke fastsættes nogen Priis og den behøver ikke at gaae ind under denne Beregning. Gjødningen vil ikke blive at opføre paa Besætningens Credit; men tilfalde Marken til den Priis, for hvilken den selv har frembragt Gjødning i Form af Vegetabilier. Gjødningens Udsørsel maa dog opføres paa Agerbrugets Debet, da man i modsat Tilfælde særskilt maatte fradrage Halmen og de Blandinger, som muligen blive tilførte Gjødningsbunken.

Bed paa denne Maade at gjøre sine Beregninger har Ageren virkelig betalt sit eget Underhold til en saa billig Priis som det er muligt at tilveiebringe samme, og Besætningen har faaet Foderet til den Priis, for hvilken Marken kan yde det, hvilket er den lavest mu-

lige Priis, der kan opstaae. Hverken den ene eller anden Green har paa denne Maade faaet nogen Fordeel paa den andens Befostning, hvilket vilde være stridende imod det Maal, hvortil man stræber: Den størst mulige Fordeel af hele Huusholdningen. Denne opnaaes naturligviis ikke derved, at den ene Deel beregner sig Fordeel af den anden, men beroer paa en lykkelig Samvirken af alle Huusholdningens Dele. Jo billigere Underholdet af Marken og Besætningen kan beregnes, desto større bliver Gevinsten af begge.

Besætningen, hvis Bestemmelse i Forhold til Agerbruget er at bringe de til Markens Bedligeholdelse beregnede grønne Afgroeder i en for Planternes Ernæring mere passende og virksom Form, vil paa denne Maade altid give en reen Gevinst af værdifulde animalste Producter. Den kan allerede i og for sig give megen Fordeel, og istedetfor at formindstes bør denne foreges naar Dvægdriften forenes med Agerbrug, saasnart der ved et rationelt Forhold mellem disse Factorer opstaaer en i saa Henseende velordnet Huusholdning. Det er ved en Dmtusning af vegetabilste og animalste Producter, at der mellem Dyr- og Plantelivet finder en uophørlig Berelvirkning Sted, som saavel ved Respirationen som ved Ernæringen udøver en saa velgjørende Indflydelse paa dem begge; det er paa denne til Menneskenes Tarv stedfindende Berelvirkning, at enhver Production i Agerbruget beroer, og noget mere tanfælst og vildledende kan ei tænkes end den Sætning, at Kreaturholdet, den vigtigste af disse Factorer,